

การประเมินผลโครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้กองทุน

หลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

วุฒิฉาน ห้วยทราย^{1*}, นันทพร อุ่มรัมย์², ธนวัชชีวิน พิริยรัตนชัย³ และสมพร แก้วทอง¹

¹วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

²โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

³โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยายแยมพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสุรินทร์

(วันที่รับบทความ : 8 ธันวาคม 2563 ; วันที่แก้ไข : 5 กุมภาพันธ์ 2564 ; วันที่ตอบรับ : 5 กุมภาพันธ์ 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้รูปแบบชิปป โดยมียุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน, คุณครูอนามัย, ครูประจำชั้น, เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง, เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐภรณ์, นักศึกษา วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร อุบลราชธานี ปีการศึกษา 2560 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ปีการศึกษา 2561 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ชนิดเลือกตอบ และชนิดปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ความเหมาะสมด้านสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก 3) ความเหมาะสมด้านกระบวนการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 4) ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ เมื่อเปรียบเทียบก่อนดำเนินโครงการ และหลังดำเนินโครงการ พบว่า นักเรียนมีความรู้ระดับสูง เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.19 มีทัศนคติในระดับสูง เพิ่มขึ้นร้อยละ 53.48 และมีการปฏิบัติในระดับสูงเพิ่มขึ้น ร้อยละ 14.88 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจด้านสภาพแวดล้อมในระดับมาก ร้อยละ 70.37 ปัจจัยนำเข้าระดับมาก ร้อยละ 71.29 กระบวนการระดับมาก ร้อยละ 63.89 และผลผลิตระดับมาก ร้อยละ 68.52 ความพึงพอใจโดยรวมระดับมาก ร้อยละ 79.63

ข้อเสนอแนะ ควรมีการวิจัยเชิงสำรวจ เปรียบเทียบสภาวะโรคในช่องปากก่อนและหลังดำเนินโครงการฯ และควรดำเนินการวิจัยในต้นปีการศึกษาของนักเรียนให้สอดคล้องกับเวลาเรียนของนักเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการติดตามผลของทุกภาคส่วน

คำสำคัญ : การประเมินผล, โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ, ชิปป โมเดล

Evaluation of Surveillance and Dental Health Promotion Project for Primary School under Health Fund Srasaming sub-district, Warinchamrab district, Ubon ratchatani province

Wuttichan Huaisai^{1*},Nanthaphon Aumram²,Thanawatcheewin Piriyaattanachai³ and Somporn Keawtong¹

¹Sirindhorn College of Public Health, Ubon Ratchathani

²Ban Nong Waeng Health Promoting Hospital, Lahan Sai District, Buriram Province

³Yai Yam Phatthana Health Promoting Hospital, Chaloem Phra Kiat District, Surin Province

Abstract

The objective of this descriptive study was to evaluation of surveillance and dental health promotion project for primary school under health fund Srasaming sub-district, Warinchamrab district, Ubon ratchatani province by CIPP model. Populations include school directors, school hygiene teachers, class instructor, subdistrict administrative organization staff, health promotionig hospital staff, Sirindorhn college of public health Ubon ratchathani students and primary students under health fund Srasaming amount to 694. The data collection tools were the selective and open questionnaires. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The result 1) Context suitability in overall and each side were at the high level. 2) Input suitability in overall and each side were at the high level. 3) Process suitability in overall and each side were at the middle level. 4) Product of project assessment results when comparing before the project and after implementing the project, it was found that the students had a high level of knowledge Up 24.19 percent, have a high level of attitude There was an increase of 53.48% and a high level of practice increased by 14.88%. Stakeholders had a high level of context satisfaction, 70.37%, high level of input satisfaction, 71.29%, high level of 63.89% of processes and productivity satisfaction. High level 68.52% Overall satisfaction at high level 79.63%

Recommendations: Should be more survey research. Compare oral disease conditions before and after the program and should conduct research at the beginning of the student's academic year in accordance with the students' study time Including participation in monitoring according to the results of all sectors

Keywords: Evaluation, Health promoting school, CIPP model

* Corresponding author : Wuttichan@scphub.ac.th

บทนำ

การรักษาสุขภาพช่องปากและฟันที่ดีเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการดูแลสุขภาพของบุคคลฟันที่แข็งแรงไม่เพียงแต่จะช่วยให้ดูดีแต่ยังช่วยให้รับประทานได้สะดวก และพูดได้อย่างชัดถ้อยชัดคำสุขภาพปากและฟันที่ดีจึงมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดี ในปัจจุบันมีปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพช่องปากหลายรูปแบบซึ่งพฤติกรรมและปัจจัยเสี่ยงมีความแตกต่างกันตามกลุ่มวัยและสภาพแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กวัยเรียนเป็นกลุ่มที่อัตราการเกิดโรคฟันผุสูง ซึ่งการทราบข้อมูลสภาวะสุขภาพช่องปากนอกจากจะนำข้อมูลมาใช้ในการกำหนด ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาทั้งสุขภาพช่องปากของประชาชนแล้วยังสามารถประเมินสถานการณ์แนวโน้มของปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น (มารุต ภูเพียร และสุวิทย์ คุณาวีศรุต, 2562)

จากข้อมูลรายงานฐานข้อมูล 43 แฟ้ม (HDC) พบว่าเด็กกลุ่มอายุ 12 ปี ปราศจากฟันผุร้อยละ 60.9 ลดลงจากปี 2559 ร้อยละ 2.7 แม้ว่าเด็กอายุ 6-12 ปีจะได้รับการทันตกรรม ร้อยละ 56.6 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 9.7 แต่เด็กยังมีปัญหาด้านพฤติกรรมกรับโรคและการทำความสะอาดช่องปาก จากการสำรวจปัจจัยเสี่ยงสำคัญตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2557 ในด้านพฤติกรรมกรับโรค ในกลุ่มเด็กอายุ 12 ปีพบว่า ร้อยละ 69.9 กินขนม/เครื่องดื่ม/ลูกอมระหว่างมื้อ ร้อยละ 38.9 ดื่มน้ำหวาน มากกว่า 3 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 26.6 ดื่มน้ำอัดลมมากกว่า 3 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 76.9 ของเด็ก 12 ปี กินขนมกรุบกรอบ และร้อยละ 58.6 กินลูกอม ส่วนพฤติกรรมด้านการทำความสะอาดช่องปาก ซึ่งเป็น ช่วงเวลาสำคัญที่ช่วยป้องกันโรคฟันผุพบว่ามีเพียงร้อยละ 57.8 ที่มีการแปรงฟันก่อนนอนทุกวัน และร้อยละ 38.8 ที่ไม่รับประทานอาหารใดๆอีกหลังการแปรงฟัน ซึ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กวัยเรียนจำเป็นต้อง เชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียน และการดูแลของผู้ปกครองที่บ้านร่วมด้วย (สำนักทันตสาธารณสุขกรมอนามัย, 2561) ผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพปี พ.ศ. 2559 จากรายงานการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สถานการณ์ปราศจากฟันผุ (Caries free) ในเด็กอายุ 12 ปี ร้อยละ 55.09 ค่าเฉลี่ยฟันผุอุดถอน 1.20 ซี่ต่อคน และเด็กมีสภาวะเหงือกอักเสบ ร้อยละ 12.42 ในพื้นที่อำเภอวารินชำราบ พบสถานการณ์ปราศจากฟันผุ (Caries free) ร้อยละ 50.05 ค่าเฉลี่ยฟันผุอุดถอน 2.18 สภาวะเหงือกอักเสบ ร้อยละ 13.98 (กลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี, 2560) ตัวชี้วัดมาตรฐานสำนักทันตสาธารณสุขลงนามกับกรมอนามัยเกณฑ์เป้าหมายเด็กอายุ 12 ปี ปราศจากฟันผุ ร้อยละ 52 จากการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพของ อำเภอวารินชำราบ พบว่ายังเกินค่ามาตรฐาน (สำนักงานทันตสาธารณสุข, 2560)

จากการตรวจสุขภาพช่องปากนักเรียนตามระบบเฝ้าระวังทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตตำบลสระสมิง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2560 พบว่า โรงเรียนบ้านสระสมิง ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน ของฟันแท้ (DMFT) เท่ากับ 2.19 ซี่ต่อคน, โรงเรียนประชารัฐสามัคคี (ธนากรกรุงเทพ 13) ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอนของฟันแท้ (DMFT) เท่ากับ 1.30 ซี่ต่อคน, โรงเรียนบ้านมากค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน ของฟันแท้ (DMFT)

เท่ากับ 2.31 ซี่ต่อคน, โรงเรียนบ้านหนองตาปู ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ของฟันแท้ (DMFT) เท่ากับ 1.5 ซี่ต่อคน, โรงเรียนบ้านโนนยาง ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ของฟันแท้ (DMFT) เท่ากับ 2.78 ซี่ต่อคน, โรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ของฟันแท้ (DMFT) เท่ากับ 0.33 ซี่ต่อคน, โรงเรียนบ้านหนองบัวแดนเกษม ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ของฟันแท้ (DMFT) เท่ากับ 2.15 ซี่ต่อคน (ภาควิชาทันตสาธารณสุข, 2560) และจากการวิเคราะห์ผลสภาวะโรคฟันผุและการสูญเสียฟัน โรงเรียนประถมศึกษาในเขตตำบลสระสมิง พบว่าในฟันน้ำนมมีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด สูงกว่าระดับประเทศ มี 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนประชารัฐสามัคคี (ธนาครกรุงเทพ 13) และโรงเรียนบ้านหนองบัวแดนเกษม ซึ่งค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด กลุ่มอายุ 5 ปี (DMFT) เท่ากับ 4.4 ซี่ต่อคน ในฟันแท้พบว่า มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด สูงกว่าระดับประเทศ ซึ่งค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด กลุ่มอายุ 12 ปี (DMFT) เท่ากับ 1.3 ซี่ต่อคน ยกเว้นโรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) ที่มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด ต่ำกว่าระดับประเทศ ซึ่งมีสภาวะโรคฟันผุและการสูญเสียฟันน้อย

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นปัญหาสุขภาพช่องปากของนักเรียนประถมศึกษา และจัดทำโครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีขึ้น ซึ่งเป็นการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพและทันตกรรมป้องกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินงานส่งเสริม ป้องกัน รักษาสุขภาพช่องปากของนักเรียน และมีการปรับวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับปัญหาของแต่ละพื้นที่ ซึ่งการดำเนินงานจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากครู และนักเรียนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแปรงฟันที่ถูกวิธีและสม่ำเสมอทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนและควบคู่ไปกับการให้บริการทันตกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยกำหนดเป้าหมายของโครงการ ดังนี้ 1) เพื่อลดปัญหาที่เกิดจากโรคเหงือกอักเสบและฟันแท้ผุ ในเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กในวัยเรียน ลดลงร้อยละ 90 2) เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการดูแลรักษาช่องปากฟัน ให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง 3) นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับชุดอุปกรณ์แปรงฟันคนละ 1 ชุดสามารถนำมาใช้แปรงฟันได้ตลอดปีการศึกษา 2561 4) นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจ ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมป้องกันปัญหาทันตสุขภาพในเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กในวัยเรียนในระดับ พึงพอใจมากที่สุด

จากงานวิจัยที่ศึกษาพบว่าการทำงานตามโครงการต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีการวางแผนการดำเนินโครงการ การกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่เกิดขึ้น มีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ การพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติโครงการและนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป หลังการดำเนินการโครงการ เสร็จสิ้นทั้งนี้โครงการอาจประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ขึ้นกับการบริหารจัดการโครงการการติดตามและการประเมินผลโครงการซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะทำให้ทราบว่า การปฏิบัติงานตามโครงการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด และหากไม่บรรลุวัตถุประสงค์ จะดำเนินการหาวิธีปรับปรุงแก้ไขอย่างไร สถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่สอนวิชาการ การทำวิจัย การบริการแก่สังคม การประเมินโครงการด้วย CIPP Model จะพบการประเมินในส่วนของการประเมินกระบวนการและผลผลิตเป็นส่วนใหญ่ และจะยังขาดการประเมินการประเมินในด้าน

สภาพแวดล้อม ทำให้ยังไม่สามารถเห็นข้อมูลในส่วนนี้ออกมาเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะประเมินโครงการ เฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้การประเมินแบบ CIPP Model ให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อที่จะนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ พัฒนาปรับปรุงโครงการในปีการศึกษาถัดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินโครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้รูปแบบซีบี (CIPP model)

1. เพื่อประเมินปัจจัยพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของโครงการ (Context)
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าและการสนับสนุนทรัพยากรของโครงการ (Input)
3. เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินโครงการ (Process)
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการ (Product)

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Study design)

การศึกษานี้เป็นการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อประเมินโครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพ ในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2560 ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน, คุณครูอนามัยประจำโรงเรียน, บุคลากรฝ่ายประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง, บุคลากรฝ่ายทันตกรรมโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเซบูน, ครูประจำชั้น, นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร อุบลราชธานี, นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1-5 ในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาสระสมิง จำนวนทั้งสิ้น 694 คน ได้แก่

- (1) ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 8 คน
- (2) คุณครูอนามัยประจำโรงเรียนจำนวน 8 คน

- (3) บุคลากรฝ่ายประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง จำนวน 3 คน
- (4) บุคลากรฝ่ายทันตกรรมโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐา จำนวน 1 คน
- (5) ครูประจำชั้นจำนวน 47 คน
- (6) นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร อุบลราชธานี ปีการศึกษา 2560 จำนวน 41 คน
- (7) นักเรียนจำนวนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 586 คน

การได้มาซึ่งประชากรที่ศึกษา (Method of Recruitment of Study Population)

ประชากรที่จะนำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้จากรายชื่อผู้ที่เข้าร่วมโครงการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

เกณฑ์การคัดเลือกประชากรที่ศึกษา (Selection Criteria)

- (1) เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย (Inclusion criteria)
 - นักเรียนที่กำลังศึกษาในกลุ่มโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสระสมิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5
 - นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีปี 2560
 - คุณครูที่เป็นครูอนามัยประจำโรงเรียนในปีการศึกษา 2560
 - คุณครูที่ดำรงตำแหน่งครูประจำชั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 ปีการศึกษา 2560
 - ผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา 2560
 - นักศึกษาผู้ดำเนินกิจกรรมโครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีปี 2560
 - บุคลากรที่ดูแลงานประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิงที่ปฏิบัติงานในปี 2560
 - เจ้าหน้าที่ฝ่ายทันตกรรมโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐาที่ทำงานในปี 2560
- (2) เกณฑ์การคัดออกจากการวิจัย (Exclusion criteria)
 - นักเรียนที่ไม่ได้มาในวันทีลงเก็บข้อมูล และไม่สามารถติดต่อได้ จากการติดตาม 2 ครั้ง
 - เด็กที่มีความพิการด้านสติปัญญา
- (3) เกณฑ์การยุติการเข้าร่วมการวิจัย (Termination criteria)
 - ผู้เข้าร่วมวิจัยไม่สะดวกและมีความอึดอัดในการกรอกแบบสอบถามสามารถยุติการเข้าร่วมการวิจัยได้

กลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 385 คน ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในโครงการ ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 108 คน ซึ่งประกอบไปด้วย (1) ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 8 คน (2) คุณครูอนามัยประจำโรงเรียนจำนวน 8 คน (3) บุคลากรฝ่ายประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง จำนวน 3 คน (4) บุคลากรฝ่ายทันตกรรมโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐาภิรมย์จำนวน 1 คน (5) ครูประจำชั้นจำนวน 47 คน (6) นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร อุบลราชธานี ปีการศึกษา 2560 จำนวน 41 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 6 จาก 8 โรงเรียน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำนวนทั้งหมด 277 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษา การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรสำหรับการประมาณค่าสัดส่วนประชากร (Morris Evan, 2000 อ้างถึงในวัลลภ ปิงแก้ว, 2549) โดยเป็นสูตรที่ใช้เมื่อทราบขนาดของประชากร ทราบค่าความคลาดเคลื่อน และทราบค่าสัดส่วนประชากร

$$n = \frac{NZ^2PQ}{D^2(N-1) + Z^2PQ}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดของประชากร
	D	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง
	Z	แทน	ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 95 %
	P	แทน	สัดส่วนประชากรของลักษณะที่สนใจ
	Q	แทน	1 - P

ระยะเวลา (Time)

ได้ทำการดำเนินการวิจัยในช่วง เดือนกันยายน -ธันวาคม 2561

สถานที่ (Location)

ทำการประเมินโครงการในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในเขต ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านโนนชาตผดุงวิทย์ โรงเรียนบ้านหนองตาปู่ โรงเรียนบ้านหนองบัวแดนเกษม โรงเรียนบ้านบาก โรงเรียนบ้านสระสมิง โรงเรียนบ้านแสนคำ (นาชุมสามัคคี) โรงเรียนประชารัฐสามัคคี (ธนาคารกรุงเทพ 13) และบ้านโนนยาง สำนักงานเทศบาลตำบลสระสมิง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐาภิรมย์ และ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือในการดำเนินการวิจัยการประเมินโครงการเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยแบบสอบถาม 4 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับบุคลากรฝ่ายประกันคุณภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถามจากข้อคำถามของ ทาริกา ประเสริฐสันเทียะ (2556)

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับทันตบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถามจากข้อคำถามของ ทาริกา ประเสริฐสันเทียะ (2556)

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับครูประจำชั้นนักเรียน และครูอนามัย และผู้อำนวยการโรงเรียนและนักศึกษาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถามจากข้อคำถามของ ทาริกา ประเสริฐสันเทียะ (2556)

โดยแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด เป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่าตามเกณฑ์ของ Lickert scal (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545) โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของโครงการใน 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม, ด้านปัจจัยนำเข้า, ด้านกระบวนการ, และด้านผลผลิต

ชุดที่ 4 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 ที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจากรายงานผลการสำรวจสถานะทันตสุขภาพ โครงการประเมินวัยในเขตสระสมิงสุขภาพฟันดีด้วยทันตกรรมป้องกันของภาควิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ประจำปีการศึกษา 2560 ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ส่วน ประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำตอบ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ โรงเรียน และระดับชั้นการศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้ เป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่และไม่ใช่ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติ เป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการปฏิบัติตน เป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัตินานๆครั้ง ไม่ปฏิบัติเลย จำนวน 15 ข้อ

โดยทุกแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่าใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับคะแนนของเบสท์ (Best, 2013) แปลผลคะแนนโดยรวมใช้ค่าเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1.00 – 4.00 ซึ่งแบ่งระดับเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.01 – 4.00 อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.01 – 3.00 อยู่ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.00 อยู่ในระดับน้อย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องความครอบคลุมเนื้อหา

การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนใกล้เคียง คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านดอนกลาง(ราษฎร์สงเคราะห์) อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ในแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบการประมาณค่า (Rating scale) ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในส่วนของ ทศนคติ และการปฏิบัติ ได้ค่าเท่ากับ 0.70, 0.83 ตามลำดับ และใช้ค่าคูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (KR-20) ในส่วนของแบบสอบถามความรู้ ได้ค่าเท่ากับ 0.70 ค่าความเชื่อมั่นโดยภาพรวมทั้งฉบับ 0.74

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในโรงเรียนประถมศึกษาปีที่ 1-5 กลุ่มสาระสมิงอำเภวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 8 โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเขษุณย์ องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง และวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานีโดยมีผู้วิจัย 3 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-5

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตเพื่อทำการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อขออนุญาตในการเข้าไปดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยขออนุญาตในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยจากทางวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดอุบลราชธานี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาปีที่ 1-5 กลุ่มสาระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 8 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัย

1.3 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับคณะผู้อำนวยการศูนย์ประจำชั้นเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจลดความตึงเครียดในการให้ข้อมูลของกลุ่มประชากรและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการครบถ้วน พร้อมแจกแบบฟอร์มการยินยอมเข้าร่วมการวิจัยของนักเรียนแก่คุณครูประจำชั้นและนัดหมายวันเวลาที่ทำการเก็บแบบฟอร์มตอบรับการยินยอมเข้าร่วมวิจัย

1.4 เมื่อได้รับอนุญาตจากแบบฟอร์มการยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 277 คนโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเองโดยใช้เวลาประมาณคนละ 15 นาที

1.5 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพิ่มเติมจากครั้งที่ 1 ในกรณีที่นักเรียนไม่มาโรงเรียนในวันเก็บข้อมูลวันแรก

2. การเก็บข้อมูลกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองสนม เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเขวบูรณ์ และนักศึกษาผู้ดำเนินโครงการ

2.1 เมื่อได้รับการอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้ว ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ถึงบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัยและขออนุญาตดำเนินการวิจัย

2.2 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามรายชื่อที่ได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จากทั้ง 8 โรงเรียนในกลุ่มสระสมิง รวมไปถึงที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเขวบูรณ์ และวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

2.3 ผู้วิจัยเข้าแนะนำตัวและสร้างสัมพันธภาพกับบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ทราบ

2.4 เมื่อชี้แจงแล้วเสร็จ ทำการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามจะระบุเลขที่ของผู้ให้ข้อมูล

2.5 กลับไปรับเอาแบบสอบถามใน 1-5 วันทำการนับจากวันที่แจกแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำข้อมูลมาประมวลผลโดยวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนของแบบทดสอบและแบบสอบถามให้ตรงกับจำนวนของกลุ่มศึกษา
2. การประมวลผล ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบทดสอบและแบบสอบถามมาลงข้อมูลโดยใช้รหัสแทนข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมวิจัยในโปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูปและมีการตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกลงรหัสข้อมูลโดยผู้วิจัย 2 คน คือ คนที่ 1 เป็นผู้ลงบันทึกรหัสข้อมูลและคนที่ 2 เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกลงรหัสข้อมูลอีกครั้ง
3. ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมวิจัย ได้แก่ เพศ สถานะ โรงเรียน ระดับชั้นการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาโดยใช้ความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. แบบสอบถามทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาโดยใช้ความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ทำในมนุษย์ โดยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมในการวิจัย ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี มีมติเห็นชอบอนุมัติให้ดำเนินการโครงการวิจัย เลขรับรองเลขที่ SCPHUB S066/2562 รับรองตั้งแต่วันที่ 14 มีนาคม 2562

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ซึ่งจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน (n=8)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	7	88.85
หญิง	1	12.15
อายุ		
31-40	1	12.15
41-50	2	25.35
51-60	5	62.50

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของครูอนามัย

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน (n=8)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	2	25.00
หญิง	6	75.00
อายุ		
31-40	1	12.15
41-50	2	25.35
51-60	5	62.50

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของครูประจำชั้น

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน (n=47)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	16	34.04
หญิง	31	65.96
อายุ		
20-29	7	14.89
30-39	7	14.89
40-49	12	25.53
50-59	21	44.68

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน (n=41)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	14	34.15
หญิง	27	65.85
อายุ		
21	2	4.88
22	31	75.61
23	8	19.51

นอกเหนือจากนี้ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 100) โดยอยู่ในช่วงอายุ 34-46 ปี (ร้อยละ 33.33) ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ปริญญาโท (ร้อยละ 66.67) อายุราชการมากที่สุด คือ 21 ปี ระยะเวลาการปฏิบัติงานในสถานที่ปัจจุบันมากที่สุด คือ 10 ปี ตำแหน่งในการปฏิบัติงานรองปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง หัวหน้าฝ่ายประกันสุขภาพ และเจ้าพนักงานการเงินและการบัญชี มีจำนวนเท่ากัน เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐภูมิ เพศหญิง อายุ 27 ปี วุฒิทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี อายุราชการ 6 ปี ระยะเวลาการปฏิบัติงาน 6 ปี ตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 6 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 51.62) อายุอยู่ในช่วง 7 - 12 ปี ระดับชั้นที่ให้ข้อมูลมากที่สุดคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ร้อยละ 33.57) เป็นนักศึกษาจากโรงเรียนบ้านโนนยางมากที่สุด (ร้อยละ 22.74)

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินด้านสภาพแวดล้อม พบว่า บุคลากรและนักศึกษาในระดับมาก จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 โดยมีความเห็นว่าโครงการฯ สามารถเพิ่มความรู้แก่นักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการฯ เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากอย่างถูกวิธี มีความเหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 52.88 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.52 (S.D.=0.52) รองลงมา เห็นว่าการเข้าร่วมโครงการฯ จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตัวนักเรียนและผู้ปกครอง มีความเหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 49.04 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.46 (S.D. = 0.56) และเห็นว่ามีการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ไม่ทั่วถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ร้อยละ 2.88 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.19 (S.D. = 0.73) เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง เห็นด้วยกับนโยบายการจัดทำโครงการฯ และคิดว่าการจัดทำโครงการฯ มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 12 มีความเหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 33.33 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.33 (S.D. = 0.58) และรองลงมาคิดว่า บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานที่ รพ./รพ.สต. มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการฯ และคิดว่าวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาทันตสุขภาพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 3.33 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.00 (S.D. = 0.00) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐภูมิ มีเหมาะสมในด้านปัจจัยนำเข้าระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยรวม 4.00 คะแนน ซึ่งมีความเหมาะสมในด้านสภาพแวดล้อมของโครงการอยู่ในระดับระดับมาก

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า บุคลากรและนักศึกษา อยู่ในระดับมาก จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 74.04 โดยมีความเห็นว่าผู้อำนวยการของโรงเรียนมีการสนับสนุนด้านความร่วมมือเหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 46.15 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.40 (S.D. = 0.60) รองลงมาอุปกรณ์ใช้ในการเตรียมความพร้อมโครงการมีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 46.15 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.38 (S.D. = 0.63) และเห็นว่างบประมาณที่จัดสรร ให้กับโครงการฯ ไม่เพียงพอ ร้อยละ 1.92 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.16 (S.D. = 0.74) เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง เห็นว่าทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. มีสัดส่วนเหมาะสมกับประชากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 33.33 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.33 (S.D. = 0.57) รองลงมาคือ ได้มีการอนุมัติ ให้มีการเบิก-จ่ายงบประมาณที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ, และได้มีการสนับสนุนให้มีการจัดหายานพาหนะ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสมมาก ร้อยละ 100 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.00 (S.D. = 0.00) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐภูมิ เห็นว่าทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานใน รพ.สต. มีสัดส่วนเหมาะสมกับประชากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และได้รับการอนุมัติ ให้มีการเบิก-จ่ายค่าตอบแทนสำหรับทันตบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่ รพ.สต. ในระหว่างการดำเนินโครงการ เหมาะสมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ ได้รับรู้นโยบายการดำเนินโครงการ ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ คิดเป็นร้อยละ 50

4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า บุคลากรและนักศึกษา มีความเหมาะสมระดับมาก จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 65.38 โดยมีความเห็นว่าผู้ปฏิบัติงานมีการทำงานเป็นทีมเหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 46.15 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.38 (S.D. = 0.64) และมีข้อมูลด้านสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงานในหน้าที่เอกสาร คู่มือเพียงเพียงพอ ต่อการดำเนินงานกิจกรรมในโครงการ เหมาะสมน้อยที่สุด ร้อยละ 1.92 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.19 (S.D. = 0.68) เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง เห็นว่ามีการประชุมวางแผนก่อนการดำเนินโครงการฯ และมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกำหนดการขั้นตอน กระบวนการ และแนวทางการดำเนินโครงการในส่วนที่รับผิดชอบ เหมาะสมมาก ร้อยละ 100 มีค่าเฉลี่ยคะแนน 3.00 (S.D. = 0.00) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐภูมิ มีการประชุมวางแผนอย่างเหมาะสม รวมไปถึงระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมมากที่สุด และยังได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทุกฝ่าย เหมาะสมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.27

5) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินด้านผลผลิต พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 มีความรู้ในระดับสูง จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 79.79 มีความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 16.60 และมีความรู้ในระดับต่ำ จำนวน 10 คน ร้อยละ 3.61 คะแนนสูงสุด 15 คะแนน คะแนนต่ำสุด 6 คะแนน มีคะแนนรวมเฉลี่ยทั้งหมด 12.52 คะแนน (S.D. = 1.48) นักเรียนที่มีความรู้ระดับสูง มีอัตราเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 55.60 เป็น ร้อยละ 79.79 อัตราเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 24.19

มีทัศนคติอยู่ในระดับสูง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 67.87 ระดับปานกลาง จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 32.13 คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3.89 คะแนน คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 2.11 คะแนน มีคะแนนรวมเฉลี่ยทั้งหมด 3.25 คะแนน

(S.D. = 0.36) นักเรียนที่มีทัศนคติระดับสูง มีอัตราเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 9.70 เป็น ร้อยละ 63.18 อัตราเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 53.48

มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 34.66 ระดับปานกลาง จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 63.17 และระดับต่ำ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.17 คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3.80 คะแนน คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด 1.87 คะแนน มีคะแนนรวมเฉลี่ยทั้งหมด 2.91 คะแนน (S.D. = 0.37) นักเรียนที่มีการปฏิบัติ ระดับสูง มีอัตราเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 19.78 เป็น ร้อยละ 34.66 อัตราเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 14.88

ความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ (ผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัย ครูประจำชั้น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โคกเชษฐบุรณ์ และนักศึกษา พบว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 79.82 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 20.18 ความพึงพอใจเฉลี่ยสูงสุด 4.00 คะแนน คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยต่ำที่สุด 2.44 คะแนน มีคะแนนรวมเฉลี่ยทั้งหมด 3.38 คะแนน (S.D. = 0.35) ซึ่ง มีความพึงพอใจต่อโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1.ด้านสภาพแวดล้อม การประเมินด้านสภาพแวดล้อมตามผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัย ครูประจำชั้นเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐบุรณ์และนักศึกษา ต่อโครงการ เฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ในภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินตามโครงการ หรือการบริหารโครงการ มีการวางแผนโครงการ โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ไว้ เพื่อคาดหวังผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลัง เมื่อวางแผนโครงการ และมีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ ตลอดจนการออกแบบโครงการเป็นอย่างดีแล้วผู้ที่มีอำนาจจะทำการคัดเลือก โครงการ และอนุมัติโครงการต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากโครงการดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการคิดและกลั่นกรองและวางนโยบายจากผู้บริหาร มีการกำหนด วัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาทางทันตสุขภาพสำหรับเด็กที่ส่งผลให้บุคลากร สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐบุรณ์ มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการเฝ้าระวังและ ส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลสระสมิง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2.ด้านปัจจัยนำเข้า การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัย ครูประจำชั้น เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเชษฐบุรณ์ และนักศึกษา ในภาพรวม ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนอุปกรณ์ใช้ในการเตรียมความพร้อมโครงการมีคุณภาพเหมาะสม อุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมความพร้อมโครงการมีความเพียงพอ แต่ยังขาดแคลนงบประมาณ ที่จัดสรรให้กับโครงการฯ ไม่ค่อยเพียงพอ

3.ด้านกระบวนการ การประเมินด้านกระบวนการตามผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัย ครูประจำชั้น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเซบูนธ์และนักศึกษาอยู่ในระดับมาก พบว่าทั้งนี้ด้านกระบวนการ สามารถ ดำเนินการได้ตามแผน มีการบริหารจัดการตามมาตรฐาน ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการแต่ยังขาดความต่อเนื่องในการกำกับติดตาม

4.ด้านผลผลิตประเมินตามความพึงพอใจที่มีต่อโครงการในด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการในภาพรวมของผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัย ครูประจำชั้น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสระสมิง เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกเซบูนธ์ และนักศึกษามีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 79.63 และความรู้ทัศนคติ การปฏิบัติตนของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงจากร้อยละ 55.60 เป็น ร้อยละ 79.79 จากร้อยละ 9.70 เป็น ร้อยละ 63.18 จากร้อยละ 19.78 เป็นร้อยละ 34.66 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงสำรวจให้ครอบคลุมถึงความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนเพิ่มขึ้นในงานวิจัยเพื่อให้ครอบคลุมผู้มีส่วนรับผลของโครงการ
2. ควรดำเนินการวิจัยตั้งแต่ต้นปีการศึกษาของนักเรียนเพื่อให้การจัดกิจกรรมตรงกับเวลาเรียนของนักเรียน และต้องติดตามผลตลอดการดำเนินโครงการ
3. ควรมีการวิจัยเชิงสำรวจ เปรียบเทียบสภาวะโรคในช่องปาก ก่อนและหลังดำเนินโครงการ
4. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเชิงสำรวจให้ครอบคลุมถึงการรับรู้ และตระหนักถึงปัญหาโรคเหงือกอักเสบและโรคฟันผุของผู้ปกครองนักเรียนเพิ่มขึ้นในงานวิจัย เพื่อให้ครอบคลุมผู้มีส่วนรับผลของโครงการ

เอกสารอ้างอิง

- ทาริกา ประเสริฐสันเทียะ. (2556). การประเมินโครงการส่งเสริมและป้องกันโรคด้านทันตกรรมสำหรับเด็กภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ยิ้มสดใส เด็กไทยฟันดี ในเขตอำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา [มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา].
- ภาควิชาทันตสาธารณสุข. (2560). รายงานโครงการประมว้ยในเขตสระมิงสุขภาพฟันดีด้วยทันตกรรมป้องกัน. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี, สาขาวิชาทันตสาธารณสุข. อุบลราชธานี: อนุรักษ์ิตา ประเสริฐรัมย์ และคณะ.
- มารุต ภูเพนียด และสุวิทย์ คุณาวิศรุต. (2562). ปัจจัยทางสังคมและพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะ สุขภาพช่องปากของเด็กวัยเรียน. *Ratchaphruek Journal*, 17(3), 75-82.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2545). สถิติและระเบียบวิธีวิจัยในงานสาธารณสุข. (พรรณราย อมรพินิจ, บ.ก.) นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัลลภ ปิงแก้ว. (2549). สภาวะฟันผุและพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพโดยผู้ปกครองเด็กอายุ 2 – 5 ปีอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. [วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. (2561). สถานการณ์วัยเรียน. แนวทางการดำเนินงาน ทันตสาธารณสุขประจำปี 2561, 10.
- สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. (2560). คู่มือการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพละปัจจัยเสี่ยง. ปทุมธานี: ห้างหุ้นส่วน จำกัด มโนพลัส.
- Best, J. W. (2013). *Research in education* (Vol. 2). Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc.
- World Health Organization. (1986). *The Ottawa Charter for*. Copenhagen: WHO Regional